

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอนะ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์รูปแบบหนังสือภาพสำหรับเด็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 2 กลุ่ม กลุ่มแรกได้แก่หนังสือภาพสำหรับเด็กในระดับประถมศึกษา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 606 เล่ม และนำมาทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายร้อยละ 80 ได้หนังสือภาพที่ใช้ในการวิจัย 485 เล่ม กลุ่มที่สอง ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหนังสือเด็กมีจำนวนทั้งสิ้น 50 คน ซึ่งเป็นนักเขียนเรื่อง นักเขียนภาพ จำนวน 25 คน และบรรณาธิการหนังสือเด็กและผู้ผลิต จำนวน 25 คน
2. วิธีดำเนินการทดลอง แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่การสำรวจรูปแบบหนังสือภาพสำหรับเด็กจำนวน 485 เล่ม โดยสำรวจตรวจสอบลักษณะความเป็นจริงที่ปรากฏในหนังสือเหล่านั้นทั้งในด้านเนื้อหา ภาพประกอบ ตัวอักษรและรูปเล่ม และการสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านหนังสือภาพสำหรับเด็กจำนวน 56 คน เกี่ยวกับรูปแบบหนังสือภาพสำหรับเด็ก
3. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลจากแบบสำรวจรูปแบบหนังสือภาพสำหรับเด็กและแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน คือการสำรวจรูปแบบหนังสือภาพสำหรับเด็กและความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับรูปแบบหนังสือภาพสำหรับเด็ก

ตอนที่ 1 ผลการสำรวจรูปแบบหนังสือภาพสำหรับเด็ก

1. ลักษณะเนื้อหา หนังสือภาพสำหรับเด็กส่วนใหญ่เป็นประเภทสาระบันเทิง ซึ่งแทรกสาระทางด้านสังคมและจิตใจ มีลักษณะเนื้อหาเป็นบันเทิงคดีประเภทนิทานสมัยใหม่ ลักษณะการประพันธ์เป็นร้อยแล้วแบบเล่า เรื่องประกอบการสนทนา
2. ภาพประกอบ หนังสือภาพสำหรับเด็ก ภาพประกอบมีลักษณะจินตนาการแบบของภาพส่วนใหญ่เป็นภาพเขียนสีสดใสมีขนาดเต็มหน้า
3. ตัวอักษร หนังสือภาพสำหรับเด็กส่วนใหญ่ ตัวอักษรเป็นแบบธรรมดา ขนาด 24 ปอยท์ สีดำ การวางตัวอักษรบนพื้นหลัง ส่วนใหญ่วางตัวอักษรบนพื้นสีขาว
4. การวางหน้าในหนังสือภาพสำหรับเด็ก มีการออกแบบวางหน้าสลับเปลี่ยนกันตลอดเล่ม แต่ส่วนใหญ่แล้วภาพประกอบและตัวหนังสือจะอยู่หน้าเดียวกัน โดยตัวหนังสือจะอยู่ด้านบน และภาพประกอบอยู่ด้านล่าง
5. รูปเล่มหนังสือ หนังสือภาพสำหรับเด็กส่วนใหญ่มีรูปเล่ม เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าแนวตั้งขนาดใหญ่ (7"X10") ปกอ่อน พิมพ์เนื้อเรื่องด้วยกระดาษปอนด์ เย็บเล่มแบบเย็บอกหรือเย็บมุงหลังคา

ตอนที่ 2 ผลจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านหนังสือภาพสำหรับเด็ก

1. ลักษณะเนื้อหา หนังสือภาพสำหรับเด็กส่วนใหญ่ เป็นประเภทสาระบันเทิง ซึ่งแทรกสาระทางด้านสังคมและจิตใจ มีลักษณะเนื้อหาเป็นบันเทิงคดีประเภทนิทานสมัยใหม่ มีการประพันธ์เป็นร้อยแล้วแบบเล่า เรื่องประกอบการสนทนา
2. ภาพประกอบ ส่วนใหญ่เป็นภาพจินตนาการ แบบของภาพเป็นภาพเขียนสีสดใสมีขนาดเต็มหน้า
3. ตัวอักษร ส่วนใหญ่เป็นแบบธรรมดา ขนาด 24 ปอยท์ สีดำ การวางตัวอักษรบนพื้นหลัง ส่วนใหญ่เป็นพื้นหลังสีขาว
4. การวางหน้าในหนังสือภาพสำหรับเด็ก มีการออกแบบวางหน้าสลับเปลี่ยนกันตลอดเล่ม แต่ส่วนใหญ่แล้ว ภาพประกอบและตัวหนังสือจะอยู่หน้าเดียวกัน โดยตัวหนังสืออยู่ด้านบน ภาพประกอบอยู่ด้านล่าง

15. รูปเล่มหนังสือ ส่วนใหญ่มีรูปเล่มเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าแนวตั้ง ขนาดใหญ่ (7"x10") ปกอ่อน พิมพ์เนื้อเรื่องด้วยกระดาษปอนด์ เย็บเล่มแบบเย็บอกหรือเย็บมุงหลังคา

จะเห็นว่าผลสรุปการวิจัย เกี่ยวกับการสำรวจรูปแบบหนังสือภาพสำหรับเด็กที่มีในตลาด มีทั้งส่วนที่เหมือนและคัดค้านกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ในหัวข้อต่อไปนี้เป็น

ผลสรุปความเหมือนหรือใกล้เคียงกันระหว่างการสำรวจรูปแบบหนังสือภาพสำหรับเด็ก กับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านหนังสือภาพสำหรับเด็กในหัวข้อต่อไปนี้เป็น

1. ลักษณะเนื้อหา หนังสือภาพสำหรับเด็กส่วนใหญ่ เป็นประเภทสาระบันเทิง ซึ่งแทรกสาระทางด้านสังคมและจิตใจ มีลักษณะเนื้อหาเป็นบันเทิงคดีประเภทนิทานสมัยใหม่ มีการประพันธ์เป็นร้อยแก้วแบบเล่า เรื่องประกอบการสนทนา

2. ภาพประกอบ ส่วนใหญ่เป็นภาพจินตนาการ แบบของภาพเป็นภาพเขียน สีสดใล้ ขนาดเต็มหน้า

3. ตัวอักษร ส่วนใหญ่เป็นธรรมดา ขนาด 24 ป้อยท์ สีดำ การวางตัวอักษรบนพื้นหลังส่วนใหญ่เป็นพื้นหลังสีขาว

4. การวางหน้าในหนังสือภาพสำหรับเด็ก มีการออกแบบวางหน้าสลับเปลี่ยนกันตลอดเล่ม แต่ส่วนใหญ่ ภาพประกอบและตัวหนังสือจะอยู่หน้าเดียวกัน โดยตัวหนังสืออยู่ด้านบน ภาพประกอบอยู่ด้านล่าง

5. รูปเล่มหนังสือ ส่วนใหญ่มีรูปเล่มเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าแนวตั้งขนาดใหญ่ (7"x10") พิมพ์เนื้อเรื่องด้วยกระดาษปอนด์ เย็บเล่มแบบเย็บอกหรือเย็บมุงหลังคา

ผลสรุปที่แตกต่างกัน มีเพียงประการเดียวคือ

ปกหนังสือ ปกหนังสือภาพสำหรับเด็กส่วนใหญ่เป็นปกอ่อน ซึ่งไม่ตรงกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่เห็นว่าควรเป็นปกแข็ง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับหนังสือภาพสำหรับเด็ก ร้อยละ 81.85 มีเนื้อหาที่ล้นแต่ทราก ล้ำระเกะระรังช่วยเสริมสร้างพัฒนาการในด้านสังคมและจิตใจ ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านหนังสือภาพสำหรับเด็กถึงร้อยละ 92 นอกจากนี้ หนังสือภาพสำหรับเด็กจำนวนร้อยละ 46.4 เป็นหนังสือประเภทนิทานสมัยใหม่ ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนร้อยละ 72 และตรงกับผลสำรวจเกี่ยวกับความสนใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาว่านักเรียนชอบนิทานสมัยใหม่มากที่สุด (ศึกษาริการ อ่างถึงใน ณรงค์ ทองปาน 2526 : 9-14)
2. ลักษณะการประพันธ์ของหนังสือภาพสำหรับเด็ก พบว่าร้อยละ 78.85 เป็นลักษณะร้อยแก้วประเภทเล่าเรื่องประกอบการสนทนา ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนร้อยละ 93 และตรงกับผลการวิจัยของปัทมา สัมพงษ์ (2523 : 73-74) ซึ่งทำการวิจัยว่าเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา ชอบลักษณะการประพันธ์ร้อยแก้วประเภทเล่าเรื่องประกอบการสนทนา มากกว่าการบรรยาย
3. ผลการวิจัยเกี่ยวกับภาพประกอบหนังสือภาพสำหรับเด็ก พบว่าร้อยละ 97.97 เป็นภาพจินตนาการ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนร้อยละ 72 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ (2514 : 99-100) ปัทมา สัมพงษ์ (2523 : 73-74) พิรุณย์ ภาสุรภัทร (2513 : 100-102) สุพันธ์ สุทะศรี (2509 : 99-101) และอัมสเตอร์ (Amsden 1960 : 309-312) ที่ว่าเด็กชอบภาพลักษณะจินตนาการมากกว่าภาพเหมือนจริง เนื่องจากภาพจินตนาการแสดงรายละเอียดในส่วนที่สำคัญเท่านั้น ไม่มีรายละเอียดซับซ้อนเหมือนภาพถ่ายหรือภาพเหมือนจริง ส่วนแบบของภาพได้แก่ภาพเขียนสี มีถึงร้อยละ 85.48 ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนร้อยละ 86 ส่วนสีของภาพได้แก่สีสดใสมีร้อยละ 91.34 ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนร้อยละ 100 และตรงกับการวิจัยของสันธารีเพ็ญ ไทยประยูร (2511 : 96-98) ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ (2514 : 69-100) ปัทมา สัมพงษ์ (2523 : 73-74) วุฒิ แตรสังข์ (2514 : 80) สุพันธ์ สุทะศรี (2509 : 99-101) ริพเพิล (Whipple 1953 : 262-269) และอัมสเตอร์ (Amsden 1960 : 309-312) ที่ว่านักเรียนชอบภาพสีสดใสมากกว่า

ภาพขาวดำหรือภาพสีอ่อน ขนาดของภาพเป็นภาพขนาดเต็มหน้า จำนวนร้อยละ 55.88 ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนร้อยละ 42 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปัทมา สัมพงษ์ (2523 : 73-74) และชัยรัตน์ ชลวิธิ (2525 : 207) ที่ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษา ชอบภาพขนาดเต็มหน้า เนื่องจากภาพขนาดเต็มหน้า เป็นภาพขนาดใหญ่ สามารถเรียกความสนใจของเด็กได้มากกว่าภาพขนาดเล็ก (กำธร สติรกุล 2521 : 148) ในด้านการวางหน้าหนังสือภาพสำหรับเด็กร้อยละ 91 . 34 มีภาพประกอบ และเนื้อเรื่องอยู่หน้าเดียวกัน ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนร้อยละ 94 และการวิจัยของปัทมา สัมพงษ์ ในการวางหน้าที่มีภาพประกอบและเนื้อเรื่องอยู่หน้าเดียวกันนั้น พบว่าร้อยละ 45.82 มีเนื้อเรื่องอยู่ด้านบน และภาพประกอบอยู่ด้านล่าง ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนร้อยละ 45.82 แต่ไม่ตรงกับผลการวิจัยของปัทมา สัมพงษ์และกิ้น เพชรรัช (2524 : 159-192) ที่ว่านักเรียนต้องการให้ภาพประกอบอยู่ด้านบนและเนื้อเรื่องอยู่ด้านล่าง แต่การวางภาพในลักษณะที่เนื้อเรื่องอยู่ด้านบน และภาพประกอบอยู่ด้านล่าง เนื่องจากต้องการให้อ่านได้อ่านเนื้อเรื่องให้เข้าใจก่อนที่จะดูภาพประกอบ ซึ่งช่วยเสริมให้เกิดความเข้าใจเพิ่มขึ้น

4. ผลการวิจัยเกี่ยวกับตัวอักษรในหนังสือภาพสำหรับเด็ก ในด้านแบบตัวอักษรพบว่า ร้อยละ 82.27 เป็นแบบธรรมดา ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนร้อยละ 60 เนื่องจากแบบธรรมดาเป็นลักษณะตัวอักษรที่มีเส้นหลังคาโค้งและมีความหนาบางของตัวอักษรเท่ากัน ซึ่งพจน์ จินาวรรกุล (2520 : 61-63) วิจัยว่า นักเรียนชอบมากที่สุด ส่วนขนาดตัวอักษรพบว่าร้อยละ 39.79 เป็นขนาด 24 ปอยท์ ซึ่งวิชัย ภูโยธิน (2514 : 55-56) วิจัยว่าเป็นขนาดตัวอักษรแบบธรรมดา ซึ่งให้ผลในการเรียนรู้ดีกว่าตัวธรรมดาขนาดอื่น ๆ และยังสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนร้อยละ 46 ส่วนสีตัวอักษรส่วนใหญ่เป็นสีดำ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนร้อยละ 92 และสอดคล้องกับการวิจัยของชัยรัตน์ ชลวิธิ (2525 : 207) ว่า นักเรียนชอบตัวอักษรสีดำมากกว่าสีอื่น ทั้ง ๆ ที่ตัวอักษรสีดำให้ผลการเรียนรู้ น้อยกว่าตัวอักษรสีฟ้า สีเขียว และสีชมพู (วรรณิ์ แยมประทุม 2513 : 176) นอกจากนี้ หนังสือภาพสำหรับเด็กส่วนใหญ่วางตัวอักษรบนพื้นหลังสีขาวมากกว่าสีอื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปัทมา สัมพงษ์ (2523 : 73-74) และลโนวเปริก (1973 : 191-206) และยังสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนร้อยละ 74

5. จากการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบของหนังสือภาพสำหรับเด็กในด้านขนาดรูปเล่ม พบว่าร้อยละ 50.93 มีขนาดใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชัยรัตน์ ชลวิที (2525 : 207) เนื่องจากขนาดใหญ่ให้ความสะดวกในการสับ การไล่ และการอ่านและยังสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนร้อยละ 80 ส่วนแบบรูปเล่ม พบว่าร้อยละ 47.63 เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าแนวตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนร้อยละ 80 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของชัยรัตน์ ชลวิที (2525 : 207) ส่วนปกกระดาษของหนังสือภาพสำหรับเด็กร้อยละ 94.85 เป็นปกอ่อน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของปัทมา สัมพงษ์ (2523 : 73-74) และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนร้อยละ 56 ที่ต้องการให้ปกกระดาษเป็นปกแข็ง ซึ่งมีความแข็งแรง และคงทนกว่าปกอ่อน แต่การใช้ปกแข็งจะทำให้ต้นทุนในการผลิตหนังสือเด็กซึ่งต้นทุนสูงอยู่แล้วมีต้นทุนเพิ่มขึ้นอีก และทำให้หนังสือมีราคาแพง ดังนั้น การใช้ปกกระดาษเป็นปกอ่อน เนื่องจากต้องการลดต้นทุนการผลิต ทำให้ราคาหนังสือถูกลง ส่วนกระดาษที่ใช้พิมพ์เนื้อเรื่อง จำนวนร้อยละ 66.6 เป็นกระดาษปอนด์ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนร้อยละ 56 และสอดคล้องกับการวิจัยของปัทมา สัมพงษ์ ส่วนการเย็บเล่มนั้น หนังสือภาพสำหรับเด็กจำนวนร้อยละ 88 ใช้เย็บอกหรือเย็บมุงหลังคา ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ร้อยละ 88

ตอบคำถามในการวิจัย

1. รูปแบบหนังสือภาพสำหรับเด็กที่ดีควรมีลักษณะดังนี้คือ

1.1 ลักษณะเนื้อหา หนังสือภาพสำหรับเด็กควรเป็นประเภทสาระบันเทิง ซึ่งแทรกสาระทางด้านสังคมและจิตใจ มีลักษณะเนื้อหาเป็นบันเทิงคดีประเภทนิทานสมัยใหม่ ลักษณะการประพันธ์เป็นร้อยแก้วแบบเล่า เรื่องประกอบการสนทนา

1.2 ภาพประกอบ เป็นภาพจินตนาการแบบของภาพเป็นภาพเขียนสีสดใส ขนาดเต็มหน้า

1.3 ตัวอักษร เป็นแบบธรรมดา ขนาด 24 ปอยท์ สีดำ ตัวอักษรวางบนพื้นหลังสีขาว

1.4 การวางหน้าสลับเปลี่ยนกันตลอดเล่ม แต่ส่วนใหญ่แล้วภาพประกอบและเนื้อเรื่องจะอยู่หน้าเดียวกัน โดยเนื้อเรื่องอยู่ด้านบน ภาพประกอบอยู่ด้านล่าง

1.5 รูปเล่มหนังสือ เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า แนวตั้ง ขนาดใหญ่ (7"X10") ปกแข็ง พิมพ์เนื้อเรื่องด้วยกระดาษปอนด์ เย็บเล่มแบบเย็บอกหรือเย็บมุงหลังคา

2. หนังสือภาพสำหรับเด็กมีรูปแบบตรงกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทุกประการ ส่วนเรื่องปกหนังสือนั้น ควรเป็นปกอ่อนในกรณีที่เย็บเล่มแบบเย็บอกหรือเย็บมุงหลังคา และผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะว่า ปกหนังสือควรเป็นปกแข็ง

ข้อเสนอแนะ

1. หนังสือภาพสำหรับเด็กที่พิมพ์จำหน่ายในท้องตลาด ส่วนใหญ่มีรูปแบบดี นอกจากเรื่องปกกระดาษ ซึ่งจากการสำรวจพบว่าเป็นปกอ่อน แต่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าเป็นปกแข็ง ดังนั้น ในการผลิตหนังสือภาพสำหรับเด็ก จึงควรคำนึงถึงการใช้ปกแข็งด้วย

2. ควรมีการศึกษาว่ารูปแบบหนังสือภาพสำหรับเด็กที่ได้จากการวิจัยนี้ ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กระดับประถมศึกษา ซึ่งมีความสามารถและความถนัดที่แตกต่างกันอย่างไรบ้าง

3. ควรมีการศึกษาว่า การแทรกสาระทางด้านสังคมและจิตใจในหนังสือภาพสำหรับเด็กนั้น ส่งผลต่อการเรียนรู้ทางด้านจริยธรรมของเด็กหรือไม่เพียงใด